

УДК 341.171

ЗАСТОСУВАННЯ ПОНЯТЬ «КУЛЬТУРНІ ЦІННОСТІ» ТА «КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА» У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ ТА ПРАВІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Оксана Котис

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000*

Проаналізовано основні напрями та підходи до дослідження понятійного апарату категорії «культурних цінностей» у міжнародному праві та праві Європейського Союзу.

Ключові слова: міжнародне право, Європейський Союз, культура, культурні цінності, культурна спадщина.

Однією із найважливіших проблем сучасності є поява нових викликів, зумовлених явищами глобалізації у світових процесах. Під глобалізацією розуміють процес всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції та уніфікації. Основними наслідками цього процесу є міжнародний поділ праці, міграція в масштабах усієї планети капіталу, людських та виробничих ресурсів, стандартизація законодавства, економічних та технічних процесів, а також зближення культур різних країн. Це об'єктивний процес, який носить системний характер, тобто охоплює всі сфери життя суспільства. В результаті глобалізації світ стає більш зв'язаним і залежним від усіх його суб'єктів. Відбувається збільшення як кількості спільних для груп держав проблем, так і кількості та типів інтегрованих суб'єктів [1]. Глобальні виклики диктують усьому світу необхідність кооперації держав для їхнього подолання. Здебільшого дослідники, особливо в Північній Америці та Західній Європі, відносяться до глобалізації позитивно, однак, визнаючи очевидні переваги цього процесу, не можна забувати про існування загроз, які вона в собі містить. Особливо вразливими до глобалізації є національна та культурна автентичність держав.

Побудова глобальної фінансово-економічної системи передбачає уніфікацію культур тих країн, які будуть залучені в процеси глобалізації. Це, своєю чергою, не може не залишити свій слід (доволі негативний) на яскравих і самобутніх культурах таких держав [2, с. 5]. На нашу думку, культуру необхідно розглядати як важливий чинник збереження національної ідентичності в сучасний період. Велике значення культури для забезпечення національної безпеки підкреслює чимало культурологів, істориків, державних та суспільних діячів, оскільки втрата національної ідентичності рівносильна загибелі і цілковитому руйнуванню [3, с. 7]. Отже, глобалізація загрожує національним культурам. І цю загрозу, на наш погляд, до недавнього часу недооцінювали, що є великою

помилкою, оскільки культура необхідно розглядати як важливий чинник збереження національної ідентичності в сучасний період.

Загальновідомим є той факт, що проблематика понятійного апарату слугує однією із фундаментальних у різноманітних сферах знань, у будь-якій науці, в тому числі в праві Європейського Союзу (далі ЄС) та міжнародному праві.

Дослідженням проблеми захисту культурних цінностей у міжнародному праві та праві ЄС тривалий час займалось чимало представників юридичної науки. В українській науці насамперед слід відзначити праці В. С. Анджієвського, Б. М. Бабія, В. В. Максимова, В. Я. Настюка, в російській – Н. Д. Бобоедової, М. М. Богуславського, Л. Н. Галенської, К. П. Рубаніка, Л. О. Стешенко, Є. Т. Усенко, М. А. Ушакова, в європейській та американській – можемо назвати таких авторів, як Є. Александров, В. Бжезинський, Ш. Вільямс, Л. Дю Бофф, Дж. Х. Мерріман, С. Нахлік, Л. Протт, Я. Рушинський, В. А. Сольф, В. Фідлер, А. Халл та інші. Проте дослідження співвідношення та взаємодоповнення понять «культурні цінності» та «культурна спадщина» у вітчизняній правовій науці залишено поза увагою детального аналізу. Саме цей факт зумовив необхідність написання окремої публікації щодо дослідження таких важливих понять, як «культурні цінності» та «культурна спадщина».

У діючих нормативно-правових актах на міжнародному, регіональному (право ЄС) та національному рівнях застосовують такі поняття, як «культурні цінності», «культурна спадщина», «пам'ятники історії і культури», «об'єкти культурної спадщини» «культурне надбання». Як вірно зазначив російський вчений Л. Р. Клебанов, цей термінологічний різнобій не сприяє покращенню охорони історико-культурної спадщини [3, с. 11]. Однак досліджуючи найуживаніші поняття, такі як «культурні цінності», «культурна спадщина» в доктрині міжнародного права та праві ЄС, ми не можемо залишити поза увагою саме поняття «культура».

Термін «культура» походить від латинського слова «cultura», який означає «обробіток, оброблення». Згодом у Ціцерона («Тускуланські бесіди») йдеться про обробку розуму, про філософію як культуру розуму. Отже, Ціцерон був першим, хто вжив це слово у значенні обробітку та вдосконалення душі.

Культуру можна розуміти в декількох значеннях, серед яких, наприклад, такі: сукупність виробничих, суспільних і духовних досягнень людей, високий рівень будь-чого, високий розвиток, уміння [4, с. 307].

В Декларації Всесвітньої конференції з політики в області культури, яка проходила в Мехіко, культуру визначають як «сукупність яскраво виражених рис, духовних і матеріальних, інтелектуальних і емоційних, які характеризують суспільство і соціальну групу» [5, с. 77].

Труднощі у визначенні поняття культури пов'язані з відмінностями її тлумачення в різних системах. Енциклопедія Брокгауза визначає культуру у вузькому сенсі, як «сфери діяльності, в яких людина може створювати продукти, форми твору та ідеї, розраховані на тривале існування і відображають колективний смисловий зв'язок». Оксфордський словник англійської мови

розуміє під культурою «розвиток і облагороджування розуму, смаку і манер; результат такого розвитку та облагороджування; інтелектуальну сторону цивілізацій» [6, с. 47].

Варто згадати про те, що сказав про культуру М. К. Реріх¹: «Культура є істинне просвітлене пізнання. ... Культура є наукове і натхненне наближення до вирішення проблем людства. ... Культура є краса у всій її творчій величі. ... Культура є точне знання поза забобонів. ... Культура є утворення добра у всій його дієвості. ... Культура є пісня мирної праці в її безконечному вдосконаленні. ... Культура є переоцінка цінностей для знаходження справжніх скарбів народу. Культура вкарбовується в серці народу і створює прагнення до будівництва. Культура сприймає усі відкриття і поліпшення життя, бо вона живе у всьому мислячому і свідомому. Культура захищає історичну гідність народу... Культура є любов до людини. Культура є пахощі, поєднання життя і краси. Культура є синтез піднесених і витончених досягнень. Культура є зброєю світла. Культура є двигун. Культура є серце» [7, с. 23].

На нашу думку, подати універсальне всеохоплююче визначення культури навряд чи можливо. Слово «культура» належить до ряду загальноживаних, і водночас воно належить до тих декількох багатозначних слів, які використовують у практичній та науковій сферах.

У культурології є декілька шкіл, напрямів, течій, з позиції яких можна вивчати культуру: символічна, натуралістична, психологічна, соціологічна та аксіологічна школи. Останній напрям є найрозповсюдженішим і розглядає культуру як сукупність цінностей. Невипадково, що найчастіше поняття «культура» пояснюють як «сукупність матеріальних і духовних цінностей».

Саме з позиції цього напрямку ми розглядатимемо поняття культури і культурних цінностей. У зв'язку з цим варто згадати таке визначення німецького вченого М. Вебера: «Поняття культури являється ціннісним поняттям ... культура охоплює ті і тільки ті компоненти дійсності, які в силу віднесення до цінності стають значимими для нас» [8, с. 571]. Російський вчений П. Сорокін відзначає, що саме цінність слугує основою і фундаментом будь-якої культури [9, с. 429]. Безпосередній зв'язок культури і цінностей у світлі аксіології проявляється ще й у тому, що цінності надають культурі нормативний характер, вкладають у неї елемент повинності. Особистість завдяки культурі соціалізується, отже, стає придатною до життя в колективі. Крім того, сама культура здійснює вплив на цінності: фіксує цінності в вигляді стереотипів свідомості і поведінки, культура виступає можливістю їхнього існування, збереження і створення. Культура є тим середовищем, в якому цінності можуть знаходитись і виявляти себе [10, с. 24].

¹ **Микола Костянтинівч Реріх** — діяч у сфері культури Росії ХХ століття. Автор ідеї і ініціатор Пакта Реріха, засновник міжнародних культурних рухів «Мир через культуру» і «Прапор Миру». Російський художник (створив близько 7 000 картин, багато з яких знаходяться в відомих галереях світу); письменник (близько 30 літературних праць), мандрівник (керівник двох експедицій в період 1923–1935). Суспільний діяч, філософ, містик, вчений, археолог, поет, педагог.

Отже, підсумовуючи вищезгадане, можна зробити висновок, що фундаментальним початком культури є цінності, які визначають стосовно до розглянутої проблеми як культурні цінності.

Зазвичай у міжнародних договорах, у національному законодавстві та в науковій доктрині поняття «культурні цінності» застосовують поряд з поняттям «культурна спадщина».

Варто зазначити, що деякі автори – дослідники вагались дати єдине і, що не менш важливо, прийнятне для всіх визначення інтересів та цінностей, які знаходяться під захистом, при цьому наголошуючи на відмінностях між поняттями «культурні цінності» (cultural property) і поняттям «культурна спадщина» (cultural heritage)².

Окремі паростки ідеї охорони культурних цінностей описано ще античними авторами – Ксенофонт, Геродотом, Полібієм Цицероном [11, с. 670].

Упродовж XVII–XVIII ст. цими питаннями займались ще «батьки-засновники» сучасного міжнародного права Гуго Гроцій (1583–1645) і Е. Де Ваттель (1714–1767). Насамперед вони виступали за відміну варварського звичаю війни – цілеспрямованого знищення культурних цінностей³.

На початках розвиток норм міжнародного права щодо захисту культурних цінностей пов'язували, насамперед, з нормами ведення війни [12, с. 13]. У перших нормах міжнародного права універсального характеру трапляються положення, що стосуються міжнародно-правового регулювання сфери культури (ст. ст. CXII, CXIV Вестфальського договору 1648 р., ст. 11, 191–196 Сен-Жерменського мирного договору тощо).

Незважаючи на те, що основоположну роль культури та її матеріальних виражень у процесі суспільного розвитку було визначено ще на початку XX ст., захист культурних цінностей у міжнародному праві не розглядали як самостійну проблему.

Як відомо, першим документом міжнародного права, де використано термін «культурні цінності», була Гаазька конвенція 1954 року про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту [13, с. 269–281], яку прийнято на дипломатичній конференції під егідою Організації Об'єднаних Націй з питань

² Anna Przyborska-Klimczak, «Les notions de»biens culturels« et de »patrimoine culturel mondial« dans le droit international», Polish Yearbook of international Law, vol. XVIII. – 1989–1990. – p. 51; Lyndell Prott and Patrick J.O'Keefe, «Cultural heritage» or «Cultural property» ?, international journal of Cultural Property, vol. 1. – 1992. – p. 307; Roger O'Keefe «The meaning of «cultural property» under the 1954 Hague Convention», Netherlands International Law Review, Vol. XLVI, 1999, p. 26; Janet Blake, «On defining the cultural heritage». International and Comparative Law Quarterly. – Vol. 49. – 2000. – P. 61.

³ Grotius, Vom Recht des Krieges und des Friedens, 1625, Ausg Tübingen 1950, 521; de Vattel, Le droit des gens ou principes de la loi naturelle, 1758, Ausg Tübingen 1959, 453; про історичний розвиток див.: Wyss, Kultur al seine Dimension der Völkerrechtsordnung, 1992, 86 ff.

освіти, науки і культури (ЮНЕСКО⁴). Згідно з цією Конвенцією, культурними цінностями вважають, незалежно від їхнього походження і власника:

(а) цінності рухомі чи нерухомі, які мають велике значення для культурної спадщини кожного народу, такі як пам'ятники архітектури, мистецтва чи історії, релігійні або світські, археологічні місця розташування, архітектурні ансамблі, які в якості таких несуть історичний чи художній інтерес, витвори мистецтва, рукописи, книги, інші предмети мистецького, історичного чи археологічного значення, а також наукові колекції чи важливі колекції книг, архівних матеріалів чи репродукцій цінностей, перелічених вище;

(б) будівлі, головним і дійсним призначенням яких є збереження або експонування рухомих культурних цінностей, вказаних у пункті (а), такі як музеї, великі бібліотеки, сховища архівів, а також укриття, призначені для збереження у випадку військового конфлікту рухомих культурних цінностей, вказаних у пункті (а);

(с) центри, в яких знаходиться велика кількість культурних цінностей, вказаних в пунктах (а) і (б), так звані центри скупчення культурних цінностей.

Дещо ширший характер визначення «культурна цінність», поряд із Конвенцією про захист культурних цінностей під час збройного конфлікту 1954 року, містить Рекомендація про заходи, спрямовані на заборону і попередження незаконного вивозу і передання права власності на культурні цінності 1964 року [14, с. 139–144]. З погляду цієї Рекомендації, «культурними цінностями» вважають рухоме і нерухоме майно, яке не несе в собі великого значення для культурного надбання кожної держави, такі предмети, як витвори мистецтва і архітектури, рукописи, книги та інші предмети, які несуть інтерес з погляду мистецтва, історії чи археології, етнологічні документи, типові зразки флори і фауни, наукові колекції і важливі колекції книг і архівних документів, в тому числі і музичні архіви».

У цій рекомендації вперше вказано на поділ культурних цінностей на дві категорії: рухомі і нерухомі.

Менш ніж через п'ятнадцять років цей термін використано в Конвенції 1970 року ЮНЕСКО про заходи, спрямовані на заборону і запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та передачі права власності на культурні цінності [15, с. 41–50]. Норми цієї Конвенції спрямовані на запобігання незаконним транскордонним переміщенням культурних цінностей, незаконній передачі права власності на них, підвищення ефективності охорони культурних цінностей на національному і міжнародному рівнях. У ст. 2 сформульовано одну з основних ідей Конвенції – держави-учасниці Конвенції визнають, що незаконні ввезення, вивезення та передача права власності на культурні цінності

⁴ ЮНЕСКО – Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, скорочено ЮНЕСКО (англ. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, UNESCO) – міжнародна організація, спеціалізована установа Організації Об'єднаних Націй, яка при співпраці своїх членів-держав у галузі освіти, науки, культури сприяє ліквідації неписьменності, підготовці національних кадрів, розвиткові національної культури, охороні пам'яток культури тощо.

є однією з головних причин зuboжіння культурної спадщини країн походження цих цінностей, а міжнародне співробітництво є одним із найдієвіших засобів забезпечення їхньої охорони. Конвенція встановлює категорії цінностей (§ 1, гл. 1), що підлягають під її дію, і покладає на держави-учасниці низку зобов'язань, які необхідно реалізовувати у міжнародній діяльності. Те ж саме має місце бути у другому Протоколі до Гаазької конвенції 1954 року про захист культурних цінностей під час збройного конфлікту від 26 березня 1999 року, який застосовують як до міжнародних, так і до неміжнародних збройних конфліктів. На відміну від вищезгаданих документів, у Конвенції Міжнародного інституту з уніфікації приватного права (ЮНІДРУА⁵) від 24 червня 1995 року про міжнародне повернення викрадених чи нелегально вивезених культурних цінностей [16, с. 378–389] вживають термін «культурні об'єкти» (cultural objects). Важливим є той факт, що здебільшого автори-юристи, у тому числі й учасники в написанні цієї Конвенції, у коментарях до неї використовують термін *cultural property*⁶. У цій Конвенції підтверджують основні положення Конвенції ЮНЕСКО 1970 року. Також вона доповнює їх важливими та необхідними правилами стосовно реституції викрадених культурних цінностей та повернення культурних цінностей.

В інших нормативних документах застосовують поняття «спадщина», у тім числі в деяких міжнародних договорах, які прийняті в рамках Ради Європи, наприклад, у Європейській Конвенції 1969 року про охорону археологічної спадщини [16, с. 298–304]. Цю Конвенцію застосовують щодо всіх матеріальних залишків та об'єктів, будь-яких інших відбитків існування людства, які свідчать про минулі епохи та цивілізації, джерелом отримання інформації стосовно яких є розкопки або знахідки. В цьому міжнародно-правовому акті наголошують, що археологічна спадщина є найдавнішим джерелом європейської історії, важливою складовою спільної спадщини європейських країн і потребує активних дій для забезпечення її надійного збереження та охорони. В Європейській Конвенції про охорону архітектурної спадщини Європи 1985 року [17, с. 67–74] визначають поняття «архітектурна спадщина», її об'єкти, а також обов'язки Сторін щодо правової процедури охорони цих об'єктів. Сторони зобов'язуються надавати

⁵ Міжнародний Інститут з уніфікації приватного права (ЮНІДРУА) – це неурядова міжнародна організація, яка розробляє проекти міжнародних договорів і угод, що регулюють приватноправові відносини, а також проводить експертизи подібних проектів. У рамках ЮНІДРУА за участю експертів ЮНЕСКО 1988 р. створено спеціальний комітет для розроблення проекту конвенції про уніфікацію правил міжнародної торгівлі та спільного запобігання незаконному переміщенню культурних цінностей.

⁶ *Kurt Siehr*, «The Unidroit Draft Convention on the International Protection of Cultural Property», *International Journal of Cultural Property*, Vol. 1, 1992. P.321; *Riccardo Monaco*, «Primo commento della Convenzione di Roma sui beni culturali rubati o illecitamente esportati», *Rivista di studi politici internazionali*, Vol. 62, 1995. P. 500; *Marina Schneider* «La Convention Unidroit sur les biens culturels volés ou illicitement exportés», *Nouvelles de L'ICOM*, Vol. 49, 1995. P. 364.

державну фінансову допомогу, вживати фіскальних заходів, сприяти здійсненню наукових досліджень тощо.

Проте не слід вважати, що такий вибір термінології відображає термінологічний підхід, характерний для цієї міжнародної організації, оскільки це ж поняття, на відміну від попередньо використаних нею понять, використовує і ЮНЕСКО в Конвенції 1972 року про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини [18, с. 146–158]. У преамбулі Конвенції констатують загрозливі масштаби руйнування та зникнення об'єктів культурної та природної спадщини, недостатній рівень їхньої охорони на національному рівні, підкреслюють необхідність рішучих дій та участі в них міжнародного співтовариства. З урахуванням цих чинників, положення Конвенції націлені на створення міжнародної системи співробітництва щодо охорони та збереження світової культурної і природної спадщини. Це ж поняття простежуються в формулюванні більш пізньої Конвенції ЮНЕСКО про охорону підводної культурної спадщини 2001 року [14, с. 88–114], у Конвенції ЮНЕСКО про охорону нематеріальної культурної спадщини [19, с. 59–68]. У преамбулі цієї Конвенції підкреслено значення нематеріальної культурної спадщини як складової всесвітньої спадщини людства, важливого чинника культурної різноманітності та стабільного розвитку. Констатовано існуючу загрозу зникнення та руйнації нематеріальної культурної спадщини, відсутність багатостороннього правового акта стосовно її охорони, відзначено необхідність спільних активних дій міжнародного співтовариства у цій справі. Конвенція містить перелік об'єктів нематеріальної культурної спадщини (усні традиції, мова, звичаї, обряди, знання та навички, пов'язані з традиційними ремеслами тощо), що підпадають під її дію. Охорона нематеріальної культурної спадщини означає проведення заходів з метою забезпечення її життєздатності, які передбачають ідентифікацію, документування, дослідження, збереження, захист, популяризацію, а також відродження різних аспектів цієї спадщини і в Декларації ЮНЕСКО, яка стосується навмисного руйнування культурної спадщини [19, с. 69–71] (два останніх документи від 2003 року).

Отже, поняття «культурна спадщина», порівняно з поняттям «культурні цінності», має значно ширші рамки, оскільки воно включає «спадщину, яка повинна бути збережена і передана майбутнім поколінням». Поняття культурних цінностей, навпаки, «не відповідає поняттю культурної спадщини по охоплюючим предметам», оскільки в нього не входять нематеріальні елементи культури (танці, фольклор тощо), які останніми роками теж підлягають міжнародно-правовому захисту [20, с. 5].

Аналіз сучасних правових актів та практики їхнього застосування щодо досліджуваної проблематики дає підстави зробити наступні висновки.

З одного боку, поняття «культурні цінності» і «культурна спадщина» у багатьох випадках можна розглядати і застосовувати як еквіваленти, проте, на нашу думку, в правовому контексті «культурні цінності» не є цілковитим відповідником поняттю «культурна спадщина». Звідси: перше поняття – культурні цінності – необхідно доповнювати другим поняттям – культурна

спадщина – за допомогою встановлення його фактичних і правових зв'язків з ним.

Отже, правильним є використання як понять і «культурні цінності» і «культурна спадщина», оскільки вони є взаємодоповнюючими, проте в контексті міжнародно-правового захисту надбань людства більш вірним є застосування категорії «культурні цінності».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Глобалізація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%BB%D0%BE%D0%B1%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>
2. Клебанов Л. Р. Уголовно-правовая охрана культурных ценностей / Л. Р. Клебанов. – М., 2011. – С. 5.
3. Клебанов Л. Р. Памятники истории и культуры: правовой статус и охрана : монография / Л. Р. Клебанов ; под. науч. ред. А. В. Наумова. – М. : Норма ; ИНФРА-М, 2012. – 176 с.
4. Ожегов С. Толковый словарь русского языка / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. – М., 1996. – С. 307.
5. Декларация Мехико по политике в области культуры // Культуры: диалог народов мира. – 1984. – № 3. – С. 77.
6. *Lord Slynn of Hadley* Law and Culture – A European Setting, in: Peterson (Hrsg) *The Tanner Lectures on Human Values*, 1995, 47 f.
7. *Перух Н.К.* Листы дневника / *Н. К. Перух*. – Т. 1; 2-е изд. – М. : МЦР, 1999. – С. 23.
8. Вебер М. Объективность познания в области социальных наук и социальной политики / М. Вебер // *Культурология. XX век: антология*. – С. 571.
9. *Сорокин П.* Человек. Цивилизация. Общество / П. Сорокин. – М., 1992. – С. 429.
10. Жуков В.Н. Введение в юридическую аксиологию (вопросы методологии) / В.Н. Жуков // *Государство и право*. – 2009. – № 6. – С. 24.
11. Акуленко В.І. Міжнародне право охорони культурних цінностей / В.І. Акуленко, М.М. Максимов // *Юридична енциклопедія*. – Т. 4; Шемшученко Ю. С. (голова редкол.) та ін. – К., 2001. – С. 670.
12. Максимов В.В. Правова охорона культурних цінностей у конвенціях ЮНЕСКО : дис. канд. юрид. наук: 12.00.11. / В.В. Максимов. – К., 1997. – С. 13.
13. Культурна спадщина України: Правові засади збереження, відтворення та охорони культурно-історичного середовища : зб. офіц. документів. – К., 2002. – С. 269–281.
14. Нормативные акты ЮНЕСКО по охране культурного наследия (Конвенции, протоколы, резолюции, рекомендации). – М., 2002. – С. 139–144.
15. Міжнародна охорона, захист і повернення культурних цінностей : зб. документів. – К., 1993. – С. 41–50.

16. Україна в міжнародно-правових відносинах. – К., 1997. – Кн. 2: Правова охорона культурних цінностей. – С. 378–389.

17. Правова охорона культурної спадщини : зб. документів. – К., 2004. – С. 67–74.

18. 17 октября – 21 ноября 1972 г., Париж, 1972. – Т. 1: Резолюции. Рекомендации. – С. 146–158.

19. Акты тридцать первой сессии Генеральной конференции 29 сентября – 17 октября 2003 г., Париж. – Париж, 2004. – С. 59–68.

20. Архівні та бібліографічні джерела української історичної думки. – Випуск 12: Україна в міжнародно-правовій охороні культурних цінностей та проблеми спільної архівної спадщини Матеріали до бібліографії. К., 2006. – С. 5.

Стаття надійшла до редколегії 25.09.2011

Прийнята до друку 05.11.2011

APPLY CONCEPTS OF «CULTURAL PROPERTY» AND «CULTURAL HERITAGE» IN INTERNATIONAL LAW AND EUROPEAN UNION

Oksana Kotys

*Ivan Franko National University of Lviv,
Universytetska St., 1, Lviv, Ukraine, 79000, tel. (032) 239-41-99,
e-mail:Kotys.o@mail.ru*

The main trends and approaches to the study of conceptual structure category of «cultural property» in international law and European Union.

Key words: international law, European Union, culture, cultural values, cultural heritage.

ПРИМЕНЕНИЕ ПОНЯТИЙ «КУЛЬТУРНЫЕ ЦЕННОСТИ» И «КУЛЬТУРНОЕ НАСЛЕДИЕ» В МЕЖДУНАРОДНОМ ПРАВЕ И ПРАВЕ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА

Оксана Котис

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Университетская, 1, г. Львов, Украина, 79000, тел. (032) 239-41-99,
e-mail:Kotys.o@mail.ru*

Проанализированы основные направления и подходы к исследованию понятийного аппарата категорий «культурные ценности» и «культурное наследие» в международном праве и праве Европейского Союза.

Ключевые слова: международное право, Европейский Союз, культура, культурные ценности, культурное наследие.